Göteborg. Göteborgs Handelstidnings Aktiebolags Tryckeri 1967.

1967 Nr 263

Göteborgs Stadsfullmäktiges Handlingar.

Framställning av stadskollegiet angående planläggning av Delsjöreservatets framtida nyttjande och förvaltning.

Till Stadsfullmäktige i Göteborg

I skrivelse till stadskollegiet den 6 maj 1966 har idrottsnämnden gjort framställning om utredning beträffande planläggningen av Delsjöreservatets framtida nyttjande och förvaltning.

Till grund för idrottsnämndens förevarande framställning ligger ett av idrottsdirektören framlagt, av nämnden biträtt förslag, vilket innefattas i en den 26 april 1966 avgiven promemoria på sätt närmare framgår här nedan.

Efter vederbörlig remiss av stadskollegiet har yttranden i ärendet avgivits av gatunämnden den 9 september 1966, byggnadsnämnden den 18 oktober 1966, skogsnämnden den 25 november 1966, fastighetsnämnden den 6 december 1966 och Stor-Göteborgs samarbetskommitté den 28 mars 1967 på sätt närmare framgår här nedan.

Idrottsdirektörens ovannämnda promemoria jämte däröver avgivna remissyttranden tryckes härefter som särskilda bilagor.

Vid ärendets behandling hos ***stadskollegiet*** har *kommunalrådet* Henrikson den 28 april 1967 avgivit en i här intagna delar så lydande promemoria:

»I bilagda skrivelse av den 6 maj 1966 har idrottsnämnden hemställt om en utredning beträffande planläggningen av Delsjöreservatets framtida nyttjande och förvaltning för friluftsändamål. Till grund för framställningen ligger idrottsdirektörens bilagda promemoria av den 26 april 1966. Däri framhålles bl. a., att behovet av en plan för Delsjöreservatets nyttjande gång efter annan gjort sig påmind, men nu av flera skäl torde vara högaktuell. Idrottsdirektören erinrar härvid om *att* Delsjöarna kommer att kunna utnyttjas för bad och båtsport så snart det nya vattenverket i Lackarebäck tagits i bruk, *att* den under senare år alltmera ökande aktiviteten vid den nuvarande hårt slitna Skatåsanläggningen kan beräknas stiga kraftigt när den planerade förnyelsen av anläggningen genomförts, *att* Brudaremossen enligt föreliggande beslut skall utläggas till sportfält så snart tippning av sopor där upphört *samt* att ridfält behöver utvidgas och ridstigar planeras i anslutning till att planerna på ett nytt och större ridhus förverkligas.

Idrottsdirektören anger även i promemorian vissa allmänna synpunkter som bör beaktas vid en planering av Delsjöreservatets nyttjande och berör härvid sådana frågor som gränsdragning för olika aktivitetsområden, ordnande av entréer till reservatet och samplanering av promenad-, löp- och ridstigar.

Yttranden

Gatunämnden framhåller i bilagda yttrande i ärende av den 9 september 1966 bl. a., att nämnden finner det angeläget att den föreslagna utredningen kommer till stånd och att en plan utarbetas för reservatets framtida nyttjande. I längden

Ink. d. 10.5. 1967.

går det inte att mer eller mindre planlöst plocka in den ena aktiviteten efter den andra, utan att området förändras och förlorar mycket av sitt ursprungliga värde. Utredningen bör enligt nämnden inte enbart ha formen av ett program för friluftsaktiviteter. En dispositionsplan för hela reservatet bör upprättas, där hänsyn även tagas till de områden, som ligger utanför stadens gräns, exempelvis Kåsjöområdet, eftersom Delsjöreservatet redan i dag är en regionangelägenhet och i framtiden kommer att bli det i än högre grad. Dessutom bör utredningen i viss grad omfatta detaljplanering av nu och i den närmaste framtiden aktuella anläggningar och de eventuella omdisponeringar, som i samband därmed kan bli aktuella. Förvaltningsfrågan bör däremot enligt nämnden icke ingå i utredningsuppdraget, eftersom denna fråga i hög grad sammanhänger med stadens övriga park- och naturvårdande funktioner och därför lämpligen bör behandlas av organisationskontoret.

Byggnadsnämnden betonar i sitt yttrande av den 18 oktober 1966 i likhet med gatunämnden angelägenheten av att även Kåsjöområdet beaktas vid en utredning enligt idrottsnämndens förslag. Man bör sålunda enligt nämnden söka klarlägga sambandet i utnyttjandesättet mellan Delsjöområdet och Kåsjöområdet för att i möjligaste mån undvika framtida friktioner mellan olika uppfattningar om skilda friluftsaktiviteters expansionsbehov. Inte minst torde naturvårdssynpunkter och frågor rörande områdenas åtkomlighet böra beaktas. En sådan utredning måste göras i samråd med berörda kommunala verk och myndigheter samt med anlitande av experter inom respektive verksamhetsområden.

Skogsnämnden uttalar i bilagda yttrande av den 25 november 1966, att Delsjöreservatet har sitt stora värde som tillflykt för folk som söker rekreation i naturlig miljö. Anordningar och "aktiviteter", som ej direkt kräver eller främjar denna miljö, bör sålunda förläggas till annan plats. Nämnden finner därvid att anläggningar för sport, sysselsättning eller tidsfördriv medför samma intrång och våld på naturen som vilken annan anläggning som helst. Som komplement till själva anläggningen kräves vägar och parkeringsplatser, ledningar för vatten, avlopp, elektricitet och telefon samt en från annan verksamhet fredad zon. Nämnden förklarar, att nämnden finner det angeläget att en planläggning kommer till stånd men med en annan motivering och med andra syften än den av idrottsnämnden föreslagna. Planläggningen bör sålunda i främsta rummet avse en inventering och gradering av Delsjöreservatets naturvärden. Först därefter kan bedömas huruvida och i vilken omfattning plats kan beredas för ytterligare anordningar för sport och annan fritidsverksamhet.

Avslutningsvis framhåller nämnden i sitt yttrande, att då den säregna och för befolkningen utomordentligt värdefulla tillgång Delsjöreservatet utgör redan fått lida intrång av olika slag och ständigt hotas av nya ingrepp är det synnerligen angeläget att en utredning om reservatets bevarande för framtiden kommer till stånd. Nämnden framlägger i samband härmed förslag till program för utredningen.

Fastighetsnämnden tillstyrker i bilagda yttrande av den 6 december 1966, att en utredning rörande Delsjöreservatets framtida nyttjande genomföres. Väsentligt är att utredningen genomföres med anlitande av all erforderlig expertis och i nära samråd med berörda förvaltningar samt med Partille och Råda kommuner. Detta samråd synes förslagsvis kunna ske genom en särskild arbetsgrupp. I denna bör ingå representanter för bl. a. fastighetskontoret, gatukontoret, idrottsnämndens förvaltning och skogsnämnden, varjämte även Partille och Råda kommuner bör beredas möjlighet att utse representanter. Med hänsyn bl. a. till att utredningen torde komma att påverkas av viktiga, ännu olösta planfrågor, finner nämnden att densamma bör genomföras under byggnadsnämndens ledning. Beträffande den framtida förvaltningen av Delsjöreservatet föreslår nämnden, att denna fråga tages upp till behandling först när utredningen slutförts.

Stor-Göteborgs samarbetskommitté framhåller i bilagda yttrande av den 28 mars 1967, att Delsjöreservatet är en del av ett sammanhängande strövområde, beläget inom Göteborgs stad samt Partille och Råda kommuner, varför en översiktlig planläggning av området är en interkommunal fråga som samarbetskommittén enligt samarbetsavtalet bör handlägga. Kommittén kan härvid begränsa sig till en översiktlig skiss, som samordnar de olika kommun- och regionintressena och arbetet kan utföras i internt samråd med berörda kommuner. Planläggningen av såväl Delsjö—Kåsjö-området som övriga reservat inom regionen kan anses omfattas av kommitténs beslut av den 4 juni 1965, § 28, varigenom uppdrag lämnades åt kansliet och särskilt tillsatt utredningsgrupp att i samarbete med länsarkitekterna i berörda län och intresseorganisationer inom natur- och landskapsvårdens område verkställa en regional fritidsutredning. Vid utarbetande av ifrågavarande planskiss bör förslagsvis utredningsgruppen utökas med stadsarkitekt Knut von Geijer, Partille, kommunaldirektör Åke Magnusson, Råda, och generalplanechef Axel Lund, Göteborg. Utredningsgruppen bör förslagsvis anlita arkitekt Ingegärd Ågren, GAKO, som planutredare och rådgöra med professor Per Friberg, Lund, i landskapsvårdande frågor. Den översiktliga planläggningen bör följas av detaljplaneläggning, som föreslås ombesörjas av respektive kommuner. Samarbetskommittén kan härvid medverka för koordinering av planerna.

Kommunalrådet

Sedan åtskilliga år har uppmärksamheten varit riktad på angelägenheten av att åtgärder vidtages i syfte att säkerställa Delsjöområdets nyttjande för fritidsändamål samt för att området på bästa möjliga sätt skall kunna fylla sin uppgift som fritidsområde för stadens invånare. I anslutning härtill vill jag erinra om den motion jag tillsammans med herr O. H. Strömberg väckte i stadsfullmäktige den 22 mars 1945 med begäran om en utredning rörande gränserna för ett fritidsområde inom Delsjökomplexet samt rörande lämpligheten av att upphäva badförbudet i Delsjöarna m. m. Gränserna för fritidsområdet har sedermera angivits i det förslag till generalplan för Göteborg, som dåvarande stadsplanekontoret utarbetat år 1959, medan däremot badförbudet som bekant ännu kvarstår.

I övrigt må nämnas att åtskilliga åtgärder vidtagits under årens lopp för att öka Delsjöområdets värde som fritids- och rekreationsområde. Sålunda har åtskilliga promenadvägar anlagts inom området, en golfbana anordnats inom dess västra del, möjligheter beretts till sportfiske i Delsjöarna med bivatten etc.

Någon plan för Delsjöområdets utnyttjande som fritidsområde har såsom idrottsnämnden konstaterat aldrig upprättats. Jag delar helt nämndens uppfattning om behovet av en sådan plan. Särskilt den omständigheten att nya friluftsaktiviteter inom området blir aktuella inom en nära framtid understryker angelägenheten av att en plan utarbetas snarast möjligt. Såsom gatunämnden framhåller i sitt yttrande kan man ju icke mer eller mindre planlöst plocka in den ena aktiviteten efter den andra utan att området förändras med risk för att det därigenom förlorar mycket av sitt ursprungliga värde.

Idrottsnämnden har i sin skrivelse i ärendet anfört vissa allmänna synpunkter, som bör beaktas vid en planering av Delsjöreservatets nyttjande för friluftsliv. Jag finner mig kunna ansluta mig till ifrågavarande synpunkter, som synes böra utgöra en grundval för det kommande utredningsarbetet. — I likhet med fastighetsnämnden anser jag att frågan om den framtida förvaltningen av Delsjöreservatet icke bör upptagas till behandling förr-

än utredningen rörande reservatets planläggning slutförts.

Skogsnämnden har i sitt yttrande uttalat, att nämnden finner det angeläget att en planläggning kommer till stånd, men med en annan motivering och med andra syften än som föreslagits av idrottsnämnden. Planläggningen bör sålunda i första hand avse en inventering och gradering av Delsjöreservatets naturvärden. Först därefter kan bedömas huruvida och i vilken omfattning plats kan beredas ytterligare anordningar för sport och annan fritidsverksamhet.

I anledning härav vill jag anföra, att jag är helt enig med skogsnämnden om att Delsjöreservatet har ett oskattbart värde för göteborgarna just genom sin vackra och i stora delar ostörda natur. Anordningar för sport och annan fritidsverksamhet bör därför under inga förhållanden förläggas till reservatet om några naturvärden av betydelse därigenom skulle gå till spillo. Emellertid har det såvitt jag kan finna icke varit idrottsnämndens avsikt att några anläggningar för sport m. m. skulle få förläggas till reservatet på bekostnad av dess värde som naturreservat. Nämnden framhåller sålunda i sitt yttrande bl. a., att en detaljplanering av reservatsområdet bör ha som uppgift att undersöka om och i vilken omfattning ytterligare aktivitetsområden kan knytas till reservatet utan att störa dess karaktär av friluftsområde och där reservatets kapacitet bör beaktas så att det icke blir nedslitet.

Jag finner sålunda, att den av idrottsnämnden föreslagna utredningen bör komma till utförande i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i nämndens skrivelse. Såsom framgår av remissyttrandena i ärendet bör Delsjöreservatets planläggning ske under beaktande av angränsande, i Partille och Råda kommuner belägna områden. Planläggningen bör därför föregås av den av Stor-Göteborgs samarbetskommitté föreslagna översiktliga planläggningen av hela det sammanhängande strövområde, varav Delsjöreservatet utgör en del. Av största vikt är att denna planläggning, som ingår i samarbetskommitténs arbetsuppgifter, kommer till utförande med det snaraste.

Såsom fastighetsnämnden framhållit bör utredningen rörande Delsjöreservatets planläggning genomföras med anlitande av all expertis och i nära samråd med berörda förvaltningar. Ansvaret för utredningens genomförande torde lämpligen böra anförtros åt stadskollegiet. Själva utredningsarbetet synes böra utföras av en konsulterande arkitektbyrå, exempelvis GAKO. Utredningen bör ske i samråd med en sådan arbetsgrupp, som fastighetskontoret föreslagit. I denna bör även ingå en representant för stadsbyggnadskontoret. Däremot torde det icke vara erforderligt att representanter för Partille och Råda kommuner ingår i arbetsgruppen, då den översiktliga planläggning, för vilken Stor-Göteborgs samarbetskommitté enligt ovan skall svara, kommer att ske under medverkan av representanter för nämnda kommuner.

Kostnaderna för utredningens genomförande torde kunna beräknas uppgå till omkring 75,000 kr. Efter samråd med finanskontoret får jag föreslå, att den del av nämnda belopp, som kan beräknas komma att förbrukas under innevarande år, 25,000 kr, skall bestridas av stadsfullmäktiges anslag för oförutsedda behov och att resterande belopp om 50,000 kr skall upptagas i stadskollegiets budget för år 1968.»

Sistnämnda promemoria innehåller även förslag till beslut av stadsfullmäktige på sätt närmare framgår här nedan.

Efter att ha tagit ärendet under övervägande anser sig stadskollegiet böra tillstyrka bifall till kommunalrådet Henriksons förslag. På grund härav får stadskollegiet föreslå stadsfullmäktige att besluta:

1) att uppdraga åt stadskollegiet att i huvudsaklig överensstämmelse med i förevarande promemoria angivna riktlinjer för en beräknad kostnad av ca 75,000 kr låta verkställa en utredning beträffande planläggningen av Delsjöreservatets nyttjande; samt

2) att ovanstående kostnad skall bestridas på så sätt att *dels* 25,000 kr upptages i stadsfullmktiges tilläggsstat för år 1967, att bestridas av medel ur stadsfullmäktiges anslag för oförutsedda behov innevarande år, *och dels* 50,000 kr upptages i stadskollegiets budget för år 1968, att bestridas av uttaxerade medel.

Göteborg den 10 maj 1967.

På stadskollegiets vägnar:

ERIK JOHANNESSON

Torsten Henrikson

Bertil Ådahl

Idrottsnämnden

Till Stadskollegiet i Göteborg

Göteborg den 6 maj 1966.

Under åberopande av innehållet i bilagda, av idrottsdirektör R. Jerneryd den 26 april 1966 avgivna promemoria angående Delsjöreservatets framtid (nr 26/66) får Göteborgs idrottsnämnd hemställa om en utredning beträffande planläggningen av Delsjöreservatets framtida nyttjande och förvaltning för friluftsaktivitet.

På idrottsnämndens vägnar:

SVEN-ERIK JOHANSSON

Sven Hellman

P. M. ang. Delsjöreservatets framtid

Göteborg äger inom sina gränser eller i sin närhet för friluftsliv reserverade områden, som med hänsyn till sin belägenhet, omfattning och karaktär garanterar invånarna goda möjligheter till friluftsliv och rekreation i naturen. Det viktigaste reservatet är och kommer i framtiden att bli Delsjöreservatet, i första hand genom sin belägenhet som ger en stor del av göteborgarna möjlighet att lätt nå detta reservat. Göteborgs idrottsnämnd som instruktionsenligt har att följa friluftslivets utveckling och vidtaga de åtgärder som kunna påkallas, möter kontinuerligt de behov och önskemål som friluftsaktiviteten i dess olika former har. Under de tio år som idrottsnämnden nu verkat har det allt klarare framstått som en angelgen uppgift att tillgodose att friluftslivets behov av en planering av Delsjöreservatets framtida utnyttjande kommer till stånd så att det på bästa sätt betjänar staden och dess invånare.

Behovet av en plan för reservatets nyttjande har gång efter annan gjort sig påmind men torde nu av flera skäl vara högaktuell. Idrottsnämnden har icke tidigare ansett sig böra ställa förslag i denna fråga, med hänsyn till att Delsjöreservatet icke nu är underställt dess förvaltning. Då idrottsnämnden punktvis har fått allt fler aktiva uppgifter inom reservatet och instruktionsenligt är stadens företrädare när friluftsfolkets anläggningar av olika slag skall planläggas, synes ett initiativ böra förväntas av idrottsnämnden. En plan för friluftslivets behov och den skogsförvaltande uppgift annan stadens nämnd har inom reservatet synes vara samordnande intressen för berörda parter, där målet är bästa nyttan för stadens befolkning.

Några av de skäl för att en plan för området nu är aktuell skall här nämnas:

1) *Öppnandet av Delsjöarna för bad och båtsport*

När nya vattenverket vid Lackarebäck om ett par år är i bruk, kan Delsjöarna nyttjas för bad, segling, rodd och paddling enligt Va-verkets utredning rörande Delsjöarnas användning som magasin m. m. för älvvattnet på dess väg till nya vattenverket. Hur och i vilken omfattning Delsjöarna skall ställas till förfogande med bad- och båtbryggor, parkeringsplatser, toaletter o. d. måste klarläggas.

2) *Ny Skatåsanläggning*

Planläggning av Skatås förnyelse pågår vid idrottsnämnden. Den under senare år alltmera ökande aktiviteten vid den nuvarande hårt slitna anläggningen kan beräknas kraftigt stiga vid nya anläggningen. Upplysta promenad- och löpstigar är nödvändigt att anordna i anslutning till Skatås. Mönsteranläggningen Hemlingby utanför Gävle kan här tjäna som förebild.

3) *Brudaremossens sportfält*

Enligt föreliggande beslut skall den stora soptippen Brudaremossen utläggas till sportfält för olika aktiviteter så snart tippningen av sopor upphört inom några år. Löpstigar i anslutning till sportfältet behöver planläggas.

4) *Nytt ridhus*

Planerna på nytt och större ridhus inom reservatet kan förväntas bli förverkligade om några år. I anslutning härtill behöver ridfält utvidgas och ridstigar planeras.

Utöver bl. a. angivna motiv för en planläggning kan man förvänta att den tredje delen av den statliga fritidsutredningens betänkande som kommer att beröra det rörliga friluftslivet kommer att aktualisera kommunernas planläggning av nyttigheter för det rörliga friluftslivet.

Vid en planering av Delsjöreservatets nyttjande för friluftsliv är det önskvärt att följande allmänna synpunkter beaktas:

I. *Gränsdragning för olika aktivitetsområden*

Vid en planläggning av friluftsområden kan alltid friktion mellan olika uppfattningar om nyttjandesättet uppstå. Det gäller härvid att tillfredsställa såväl den stora motionsaktiviteten som den mera exklusiva, individuella naturupplevelsen.

Främre delen av Delsjöreservatet väster om en linje Robertshöjd—Delsjökärr inrymmer en mängd av anläggningar för friluftsaktivitet och rekreation och flera är planerade. Denna främre del synes böra speciellt studeras ur olika aspekter. Den yttre, östra delen synes böra reserveras för friluftsliv i dess oorganiserade form och endast i huvudsak behöva kompletteras med promenadstigar och parkeringsplatser.

II. *Entréer till reservatet*

I en plan bör ingå med hänsyn till områdets kapacitet lämpliga entréer med parkeringsplatser varvid särskilt bör beaktas aktiviteternas årstidsvariationer.

Vid högbelastning är de nuvarande entréförhållandena helt otillfredsställande. Genom tillkomsten av nya aktiviteter kommer ytterligare försämring av möjligheten att komma i kontakt med reservatet att bli följden, om åtgärder icke vidtagas.

III. *Samplanering av promenad-, löp- och ridstigar*

Det nuvarande vägnätet bör med hänsyn till aktivitet, sommar och vinter samt vid dagsljus och mörker kompletteras. En måttfullt och diskret inplacerad belysning utmed en del av de större promenad- och motionsstigarna skulle avsevärt öka möjligheten att under vinterhalvåret utnyttja reservatet för promenader och rekreation. Det förtjänar härvid att framhållas hur man i Oslo funnit angeläget att i Nordmarkaområdet ordna belysning utmed vägar och löpstigar inom området och att något ur natursynpunkt icke kan andragas mot belysningen. Friluftsaktiviteten i Nordmarka är också bl. a. som följd av belysningen avsevärt större än i Delsjön.

IV. *Detaljdisponering av det främre området*

Den hittillsvarande placeringen av olika aktivitetsområden inom reservatet har med hänsyn till reservatets storlek varit relativt okomplicerad. En detaljplanering av reservatsområdet bör ha som uppgift att undersöka om och i vilken omfattning ytterligare aktivitetsområde kan knytas till reservatet utan att störa dess karaktär av friluftsområde och där reservatets kapacitet bör beaktas så att det icke blir nedslitet. Nya lekängar, ridstigar, promenadvägar, raststugor och dylikt böra inkomponeras i landskapet så att de harmoniskt ansluter sig till detta. I detta sammanhang bör även redan befintliga aktiviteters eller anläggningars närvaro i reservatet kunna omprövas om de av skilda skäl är störande.

V. *Naturvårdsplanering*

Naturvårdsplanering bör givetvis vara huvudmotivet för Delsjöreservatets framtidsplanering. Härvid bör klarläggas det angelägna i att göteborgarnas förnämsta rekreationsområde icke strikt bör avkrävas den rationella skogsdriftens ekonomiska villkor utan att skogsskötseln får underordnas naturvårdsintressena. Avverknings- och planteringsplaner böra fastställas så, att områdets skogsbestånd lättas upp och lövträdsbeståndet får ökad areal. Vackra utblickar och gläntor som skapa omväxling och karaktär i landskapsbilden böra återupptagas. De ökade kostnaderna för att på vissa avsnitt återinföra ängs- och hagmarker och bibehålla dessa bör kunna föras på statligt kommunala beredskapsarbeten med svårplacerad arbetskraft. Naturvårdsarbeten har befunnits vara de lämpligaste formerna för beredskapsarbeten av angiven typ.

VI. *Förvaltning*

I en planläggning bör även den framtida förvaltningen klarläggas. Delsjöreservatets huvuduppgift är att bjuda friluftsliv och fritidsrekreation och de individer eller organisationer som söka sig till reservatet måste finna en huvudman för området. Sedan planläggning skett av aktivitetsområden, parkering, vägar, belysning, avverkning och plantering m. m. synes de skogsvårdande uppgifterna i hittillsvarande förvaltningsform ha fått en lämplig samordning med fritids- och friluftsaktiviteten i vilken form denna får för framtiden.

Med anledning av de ovan angivna synpunkterna rörande Delsjöreservatets framtid får förvaltningen hemställa om att idrottsnämnden måtte besluta

att hos stadskollegiet hemställa om en utredning beträffande planläggningen av Delsjöreservatets nyttjande och förvaltning för friluftsaktivitet.

Göteborgs idrottsnämnds förvaltning den 26 april 1966.

R. JERNERYD

Stig Ekholm

Gatunämnden

Till Fastighetskontoret

I skrivelse den 3 augusti 1966 har fastighetskontoret hemställt om gatunämndens yttrande över en utredning rörande planläggning av Delsjöreservatets framtida nyttjande och förvaltning.

Gatunämnden får med anledning härav överlämna och såsom eget yttrande i ärendet åberopa innehållet i bifogade, den 25 augusti 1966 dagtecknade promemoria från gatuchefen.

Göteborg den 9 september 1966.

På gatunämndens vägnar:

SVEN ERICSON

Björn Tuneld

Till Gatunämnden

Yttrande ang. av idrottsnämnden begärd utredning beträffande Delsjö-reservatets framtida nyttjande och förvaltning

Fastighetskontoret har med anledning av stadskollegiets resolution av den 25 maj 1966 begärt gatunämndens yttrande i rubr. ärende. Med anledning härav får gatukontoret anföra följande:

Idrottsnämnden har i sitt P. M. påpekat områdets mycket stora betydelse för friluftslivet i Göteborg. Denna uppfattning delas helt av gatukontoret, som därför också finner det angeläget att den föreslagna utredningen kommer till stånd. En

plan bör utarbetas för reservatets framtida utnyttjande. I längden går det inte att mer eller mindre planlöst plocka in den ena aktiviteten efter den andra, utan att området förändras och förlorar mycket av sitt ursprungliga värde. En mycket stor del av reservatets attraktion ligger nämligen i själva landskapet. De anläggningar av olika slag, som kommer att bli aktuella inom området, måste därför studeras även ur landskapets synpunkt och infogas på ett sådant sätt, att miljön ej förvanskas.

Gatukontoret vill därför starkt betona nödvändigheten av, att sakkunskap i landskapsvård och landskapsplanering anlitas i utredningarbetet. Denna måste bl. a. dels bedöma landskapets förmåga att klara ökat slitage i olika avsnitt och dels vilken typ av landskapsplanering och landskapsvård som lämpligen bör tillämpas i anslutning till aktiva centra.

Beträffande Delsjöreservatets framtida förvaltning vill gatukontoret även i detta avseende framhålla vikten av sakkunskap, när det gäller vården av landskapet. Gatukontoret har i princip intet att erinra mot det sätt på vilket detta vårdas i dag. De brister, som föreligger gäller enligt vår mening i första hand serviceanläggningar av olika slag, inte minst parkeringsplatser.

Den föreslagna utredningen bör inte enbart ha formen av ett program för friluftsaktiviteter. En dispositionsplan för hela reservatet bör upprättas, där hänsyn tages även till de områden, som ligger utanför stadens gräns, exempelvis Kåsjö-området, eftersom Delsjö-reservatet redan i dag är en regionangelägenhet och i framtiden kommer att bli det i än högre grad. Utredningen bör dessutom i viss grad omfatta detaljplanering av nu och i den närmaste framtiden aktuella anläggningar och de eventuella omdisponeringar, som i samband därmed kan bli aktuella. Förvaltningsfrågan bör däremot inte ingå i utredningsuppdraget, eftersom denna fråga i hög grad sammanhänger med stadens övriga park- och naturvårdande funktioner och därför lämpligen bör behandlas av organisationskontoret.

Göteborg den 25 augusti 1966.

E. HULTMAN

A. Bengtsson

Byggnadsnämnden

Till Fastighetsnämnden i Göteborg

18 oktober 1966.

Planläggning av Delsjöreservatets framtida utnyttjande och förvaltning

Med skrivelse den 3 augusti 1966 till byggnadsnämnden har fastighetskontoret hemställt om byggnadsnämndens yttrande i rubricerade ärende.

I ärendet har stadsbyggnadskontoret avgivit ett denna dag daterat utlåtande.

Med överlämnande av utlåtandet får byggnadsnämnden såsom eget yttrande i ärendet åberopa innehållet i detsamma.

På byggnadsnämndens vägnar:

OLLE JANSSON

Hans Holm

Till Byggnadsnämnden

18 oktober 1966.

Planläggning av Delsjöreservatets framtida utnyttjande och förvaltning

Genom resolution den 25 maj 1966 har stadskollegiet till fastighetsnämnden för yttrande överlämnat en av idrottsnämnden gjord framställning i rubricerade ärende. Fastighetskontoret har i skrivelse den 3 augusti 1966 hemställt om byggnadsnämndens yttrande. Stadsbyggnadskontoret vill anföra följande.

Av de grönområden inom staden som tjänar friluftsliv och rekreation i naturen utgör Delsjöområdet, d. v. s. den del som är belägen inom Göteborgs stad, genom sin belägenhet och omfattning ett av de betydelsefullaste. Efterhand har till Delsjöområdet lokaliserats allt fler anläggningar av olika slag för den aktiva friluftsverksamheten. I samband med färdigställandet av vattenverket vid Lackarebäck och utnyttjande av Delsjöarna som magasin för älvvattnet kommer denna friluftsverksamhet vad gäller Delsjöarna att successivt utökas. Förnyelsen av Skatås friluftsgård, utbyggandet av Brudaremossen som idrottsområde m. m. kommer att ytterligare accentuera Delsjöområdets användning som ett aktivt »närområde» för friluftslivet inom staden, varjämte det även tjänstgör som promenadområde för boende inom de sydöstra stadsdelarna.

Med hänsyn till den fortlöpande aktiviseringen av Delsjöområdet torde det vara välbetänkt att man genom en utredning i enlighet med idrottsnämndens förslag även söker klarlägga sambandet i utnyttjandesätt mellan Delsjöområdet och området närmast öster därom, d. v. s. Kåsjöområdet, för att i möjligaste mån undvika framtida friktioner mellan olika uppfattningar om skilda friluftsaktiviteters expansionsbehov. Inte minst torde naturvårdssynpunkter och frågor rörande områdenas åtkomlighet böra beaktas. Kontoret anser det därför nödvändigt att en sådan utredning göres i samråd med berörda kommunala verk och myndigheter samt med anlitande av experter inom respektive verksamhetsområden.

Beträffande den framtida förvaltningen av området i dess helhet anser kontoret sig inte böra ta ställning utan föreslår att dylika avväganden hänskjutes till härav berörda instanser.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att byggnadsnämnden måtte besluta att såsom eget yttrande i ärendet åberopa innehållet i detta yttrande samt översända detsamma till fastighetskontoret.

K. O. JONSSON
Stadsbyggnadsdirektör

Axel Lund
Generalplanechef

Skogsnämndens sekreterare

Till Göteborgs stads fastighetsnämnd, Göteborg C

DELSJÖRESERVATETS FRAMTID

Sedan idrottsnämnden i skrivelse till stadskollegiet den 6 maj 1966 begärt utredning beträffande Delsjöreservatets framtida nyttjande och förvaltning, får jag anföra följande.

Natur och skogsbestånd

Göteborgarnas föreställning om Delsjöreservatets utveckling till dagens omväxlande skogslandskap synes i hög grad avvika från den historiska verkligheten. Flertalet tror säkerligen att såväl natur som vegetation är ursprunglig och i ringa grad påverkad av mänskliga ingripanden. Andra tycks förmena, att det nuvarande tillståndet uppkommit genom förslumning och ensidig skogskultivering av ett närmast arkadiskt landskap med såväl vackra utblickar och gläntor som ängs- och hagmarker. Båda dessa föreställningar är emellertid grundligt felaktiga. De inre delarna av reservatet var in på detta århundrade en kal till stora delar försumpad ljunghed, som vidmakthölls genom återkommande bränder. Endast i randområdena inom Stora Torp och övriga landerier förefanns hagmarker och skogsbestånd som en ram kring kalmarkerna. Denna ram har omsorgsfullt bevarats, men skymmes beklagligtvis i alltför hög grad av stadsbebyggelsen.

Av ljungheden hade i början av innevarande sekel skogsodlats smärre särskilt gynnsamt belägna områden. Efter skogsnämndens tillkomst år 1921 igångsattes en omfattande verksamhet för tillgodoseende av stadens då föreliggande behov av arbetstillfällen och förutsedda kommande behov av virke till bränsle och andra ändamål. Stadens utmarker inom Delsjöreservatet och på andra håll blev på kort tid utdikade och skogsodlade samt genomdragna av vägar och stigar. Tack vare miljöförbättringen blev dessa marker kära tillhåll för inte bara de vilda djuren utan

också för stadsborna, som här fann utsökta möjligheter för rekreation inom nära räckhåll för allmänna kommunikationer. Men icke nog därmed — bostadsbebyggelsen har också i stor utsträckning dragit in över dessa marker och tillgodogjort sig den tillskapade gynnsamma miljön.

Vid återbeskogningen av hedmarkerna ägnades all omsorg åt att välja för varje lokal lämpligaste åtgärd och trädslag, vilket resulterat i ett skogslandskap, som förunderligt nära överensstämmer med vad naturen själv åstadkommit under motsvarande förutsättningar. Man kan sålunda säga, att Delsjöreservatet i dag återfått den karaktär markerna hade före den skövling med återkommande bränningar, som ledde till hedtillståndet. Dock har skogsbeståndet inte urskogskaraktär, utan har genom återkommande röjningar och gallringar hållits livskraftigt, trivsamt och estetiskt tilltalande. De ovan nämnda kulturpåverkade områdena har hävdats med syfte på bevarande i det skick den intensiva lanthushållningen krävde.

Allt tal om att Delsjöreservatet f. n. skulle skötas med skogsekonomiska målsättningar vederlägges omedelbart av förekomsten av överåriga bestånd, inkuranta trädslag, kostsamma uppsnyggningsarbeten och andra uttryck för att naturens karaktär och landskapets skönhet sättes i främsta rummet. Det borde för varje bedömare stå klart, att Delsjöreservatets värde i dag betingas av den skötsel och omvårdnad området ägnats och det motstånd, som rests mot anläggningar och intrång av olika slag. Det nuvarande tillståndet har också tillvunnit sig allmän uppskattning.

Friluftslivet

Sitt stora värde har Delsjöreservatet som tillflykt för folk, som söker rekreation i naturlig miljö. Anordningar och »aktiviteter», som ej direkt kräver eller främjar denna miljö, bör sålunda förläggas till annan plats.

Anläggningar för sport, sysselsättning eller tidsfördriv medför samma intrång och våld på naturen som vilken annan anläggning som helst. Som komplement till själva anläggningen kräves vägar och parkeringsplatser, ledningar för vatten, avlopp, elektricitet och telefon samt en från annan verksamhet fredad zon.

De människor, som söker rekreation i naturen, önskar i allmänhet ej möta mer eller mindre pockande krav på aktivitet, utan föredrager frihet att efter behag finna avkoppling och vila — ej minst för ansträngda sinnen. Det har sagts, att tillgången till bil nu gör möjligt att förlägga denna form av avkoppling till »strövområden» på längre avstånd från staden, men den som söker koncentration och inspiration inför en viktig uppgift torde inte vilja riskera att få tillbringa sin tid i en bilkö. Lika lite torde det vara möjligt för en mor att finna ersättning för en skogspromenad i en flermilafärd på landsväg.

Då det stått klart, att Delsjöreservatet har sitt största värde för familjerna och för människor i produktiva eller äldre åldrar, har skogsnämnden genom olika anordningar sökt underlätta och berika utnyttjandet av naturvärdena för dessa kategorier. I första hand har områdets mest attraktiva partier gjorts tillgängliga genom vägar av olika slag, vilka leder allmänheten till dessa mål utan att mer än nödvändigt störa miljön. Vägnätet har också planerats med tanke på största möjliga valfrihet för den promenerande, oavsett om han är till fots, till häst, på skidor eller cykel. För den rörlige vandraren, som inte är bunden av barnvagn eller småbarn, har bevarats de uppskattade naturstigarna. För de mera avancerade skogsströvarna har området öster om förkastningslinjen Svarttjärn—Kotången hållits helt fritt från anläggningar.

Utöver vägnätet har Delsjöreservatets utomordentliga förutsättningar för sport och motion i samband med friluftsliv tagits tillvara genom iordningställande av badplatser, skidbackar, ridbanor m. m. I syfte att för framtiden bevara de öppna ängarna inom Stora Torp, förlades Göteborgs första kommunala golfbana till detta område. I Delsjöarna med bivatten har vidtagits åtgärder för ett högt uppskattat sportfiske. Villebrådsbeståndet har genom lämpligt skydd uppnått en artrikedom och numerär, som i hög grad förhöjer skogspromenadens tjusning. Gemensamt för alla vidtagna åtgärder är, att den enskilda människans naturupplevelse skall så lite som möjligt störas av andras förehavanden.

Nuvarande anordningar inom Delsjöreservatet redovisas på bifogade karta, vilken distribuerats i 120,000 ex. Syftet med kartan är också att undgå naturskämmande vägvisare.

Bland anordningar till nytta för ett fåtal men till förfång för flertalet kan nämnas vägbelysning, som i dagsljus ofta framträder skämmande. Dessutom är belysningen kostnadskrävande och svårt utsatt för skadegörelse. Skulle belysning utmed vissa vägar i stadens omedelbara närhet ändock komma ifråga, bör jordkabel med smäckra stålstolpar och okrossbara glober väljas trots kostnadsökningen.

Jämförelser

Alltför ofta göres jämförelser med anordningar på andra orter utan att de lokala förhållandena tillräckligt beaktas. En fritidsanläggning på annat håll kan charmera sina besökare utan att dess tillskyndare ens skulle ha kunnat ifrågasätta att förlägga en motsvarande anläggning till ett naturområde som Delsjöreservatet. Då nu Göteborg inom sina gränser har en klenod som Delsjöreservatet, bör man givetvis slå vakt om dess särdrag, vilka kommer att bli mer och mer uppskattade alltefter som naturförbrukningen fortskrider, och förlägga alla s. k. aktiviteter, som inte kräver naturlig miljö, till annan plats. Naturen kan lätt förbrukas men icke till något pris återställas.

Planläggning

Olyckligtvis har Delsjöreservatet aldrig blivit fastlagt i stadsplan utan har det kunnat naggas i kanterna undan för undan. Ej heller har dess karaktär av reservat blivit officiellt fastställd, utan har allskröns intrång kunnat ske till förfång för natur och landskapsbild. Det är därför angeläget att en planläggning kommer till stånd men med annan motivering och med andra syften än den föreslagna.

Planläggningen bör i främsta rummet avse en inventering och gradering av Delsjöreservatets naturvärden. Först därefter kan bedömas huruvida och i vilken omfattning plats kan beredas ytterligare anordningar för sport och annan fritidsverksamhet.

Då som ovan framhållits varje anläggning innebär en uppoffring av oersättliga naturvärden, torde all verksamhet få koncentreras till ett fåtal platser, där intrånget kan anses försvarbart med hänsyn till nuvarande miljöförhållanden. En sådan plats är Brudaremossen, men det bör ihågkommas, att utfyllnaden under flera decennier framöver kommer att undergå ojämna sättningar, som avsevärt försvårar utnyttjandet.

Förvaltning

Om Delsjöreservatet skulle komma att inrymma en mängd anläggningar och bli upplåtet för en mångfald aktiviteter av naturförslitande slag, kommer behovet av en förvaltning med kunskap om ett levande växtsamhälles reaktioner och aktning för naturens väsen att göra sig starkt gällande. Det är sålunda synnerligen angeläget att varje anläggningsområde snävt begränsas och att alla åtgärder utanför dessa områden samordnas med skogs- och naturvården. Självklart är också att virkesavkastningen från all stadens mark skall tillvaratagas av den förvaltning, som har erforderliga resurser och affärsförbindelser.

Genom samarbetet med Skogssällskapet, vars stadgar bilägges, har staden försäkrat sig om sakkunnskap och administrativa resurser på skogshushållningens och naturvårdens områden.

Utredningen

Då den säregna och för befolkningen utomordentligt värdefulla tillgång Delsjöreservatet utgör redan fått lida intrång av olika slag och ständigt hotas av nya ingrepp, är det synnerligen angeläget att en utredning om reservatets bevarande för framtiden kommer till stånd. En sådan utredning bör innefatta

inventering av naturvärden,
gränsdragning för reservatet utåt,
avgränsning av vissa anläggnings- och aktivitetsområden inom reservatet,
preliminär disposition av dessa områden för olika ändamål,
planläggning av tillfarter och parkeringsplatser,
planläggning av vägar och ledningar till resp. anläggningsområden,
utfärdande av skyddsföreskrifter samt
övervägande om lagligt skydd.

Detaljplaneringen inom resp. anläggningsområden torde kunna hänskjutas till vederbörande förvaltning för behandling i vanlig ordning.

Göteborg den 25 november 1966.

TORE SVENSSON

Fastighetsnämnden

Till Stadskollegiet i Göteborg

Med resolution den 25 maj 1966 har stadskollegiet till fastighetsnämnden för yttrande överlämnat framställning från idrottsnämnden angående utredning beträffande planläggning av Delsjöreservatets nyttjande och förvaltning.

Fastighetsnämnden har från fastighetskontoret i ärendet mottagit bilagda promemoria av den 6 december 1966.

Med översändande av remisshandlingarna och de till ärendet hörande handlingarna i övrigt får fastighetsnämnden meddela, att nämnden såsom eget yttrande i ärendet åberopar innehållet i förenämnda promemoria.

Göteborg den 6 december 1966.

På fastighetsnämndens vägnar:

ERIK JOHANNESSON

Nils Glimstedt

P.M.

angående framställning från idrottsnämnden angående utredning om Delsjöreservatets framtida nyttjande och förvaltning.

Genom resolution den 25 maj 1966 har stadskollegiet till fastighetsnämnden för yttrande överlämnat här bilagda framställning från idrottsnämnden angående »utredning beträffande planläggning av Delsjöreservatets nyttjande och förvaltning». Sedan ärendet överlämnats till fastighetskontoret, får kontoret anföra följande.

Till grund för idrottsnämndens framställning ligger en den 26 april 1966 dagtecknad promemoria från idrottsdirektören. I promemorian anföres att Delsjöreservatet är och förblir det viktigaste området för göteborgarnas möjligheter till friluftsliv och rekreation i naturen. Behovet av en plan för reservatets nyttjande har gång efter annan aktualiserats och torde nu vara särskilt angeläget. Anledningen härtill är:

1) att Delsjöarna när vattenverket i Lackarebäck tagits i bruk kan utnyttjas för bad och båtsport;
2) att den ökande aktiviteten vid Skatås friluftsgård kräver förnyelse av anläggningen, för vilket planläggning pågår;
3) att den nuvarande soptippen Brudaremossen kan utläggas till sportfält så snart tippningen av sopor upphört; samt
4) att planerna på ett nytt och större ridhus inom reservatet kräver planläggning av ridfält och ridstigar.

Vid den sålunda begärda planeringen skulle särskilt följande studeras:

a) gränsdragning för olika aktivitetsområden;
b) entréer till reservatet;
c) samplanering av promenad-, löp- och ridstigar;
d) detaljdisponering av det väster om en linje Robertshöjd—Delsjökärr belägna området;
e) naturvårdsplaneringen; och
f) förvaltningsfrågan.

Fastighetskontoret har i ärendet inhämtat här bilagda yttranden från byggnadsnämnden och gatunämnden, varjämte jägmästare Tore Svensson i Skogssällskapet beretts tillfälle att yttra sig i frågan. Byggnadsnämnden åberopar i sitt yttrande ett av stadsbyggnadskontoret den 18 oktober 1966 daterat utlåtande. I detta anföres bl. a. att det med hänsyn till den fortlöpande aktiviseringen av Delsjöområdet torde vara välbetänkt att man i en utredning i enlighet med idrottsnämndens förslag även söker klarlägga sambandet i utnyttjandesätt mellan Delsjöområdet och Kåsjöområdet för att i möjligaste mån undvika framtida friktioner mellan olika uppfattningar om skilda friluftsaktiviteters expansionsbehov. Inte minst torde naturvårdssynpunkter och frågor rörande områdets åtkomlighet böra beaktas. Det anses därför nödvändigt att en sådan utredning göres i samråd med berörda kommunala verk och myndigheter samt med anlitande av experter inom respektive verksamhetsområden.

Gatunämnden åberopar i sitt yttrande innehållet i en den 25 augusti 1966 daterad promemoria från gatuchefen. Av denna framgår att gatukontoret finner det angeläget att den av idrottsnämnden föreslagna utredningen kommer till stånd. Det anföres som skäl härför bl. a. att det inte går att mer eller mindre planlöst »plocka in» den ena aktiviteten efter den andra, utan att området förändras och förlorar mycket av sitt ursprungliga värde. Kontoret betonar nödvändigheten av att sakkunskap i landskapsvård och landskapsplanering anlitas i utredningsarbetet. Denna måste bl. a. bedöma dels landskapets förmåga att klara ökat slitage i olika avsnitt och dels vilken typ av landskapsplanering och landskapsvård som lämpligen bör tillämpas i anslutning till aktiva centra. Den föreslagna utredningen bör enligt gatukontoret »inte enbart ha formen av ett program för friluftsaktiviteter. En dispositionsplan för hela reservatet bör upprättas, där hänsyn tages även till de områden, som ligger utanför stadens gräns, exempelvis Kåsjöområdet, eftersom Delsjöreservatet redan i dag är en regionangelägenhet och i framtiden kommer att bli det i än högre grad».

Jägmästare Tore Svensson anför i bilagda yttrande av den 25 november 1966 att Delsjöreservatet har sitt stora värde som tillflykt för folk som söker rekreation i naturlig miljö. Anordningar och »aktiviteter» som ej direkt kräver eller främjar denna miljö, bör sålunda förläggas till annan plats.

I syfte att underlätta och berika utnyttjandet av naturvärdena har planerats och utbyggts vägar av olika slag. Därutöver har iordningställts badplatser, skidbackar, ridbanor m. m. Vidare har en golfbana anlagts vid området vid Stora Torp. Villebrådsbeståndet har genom lämpligt skydd uppnått en artrikedom och numerär, som i hög grad förhöjer skogspromenadens tjusning. En planläggning av reservatet bedöms angelägen för att områdets karaktär av reservat skall kunna bli officiellt fastställd.

I första hand bör planläggningen avse en inventering och gradering av Delsjöreservatets naturvärden. Därefter kan bedömas huruvida och i vilken omfattning plats kan beredas ytterligare anordningar för sport och annan fritidsverksamhet. Utredningen bör enligt yttrandet omfatta

1) inventering av naturvärden;
2) gränsdragning av reservatet;
3) avgränsning av anläggnings- och aktivitetsområden inom reservatet;
4) preliminär disposition av dessa områden;
5) planläggning av tillfarter och parkeringsplatser;

6) planläggning av vägar och ledningar till respektive anläggningsområden;
7) utfärdande av skyddsföreskrifter; samt
8) övervägande om lagligt skydd.

Varken gatukontoret eller stadsbyggnadskontoret tar ställning till frågan om den framtida förvaltningen. Gatukontoret anser att denna fråga, eftersom den i hög grad sammanhänger med stadens övriga park- och naturvårdande funktioner, lämpligen bör behandlas av organisationskontoret.

Fastighetskontoret vill för sin del tillstyrka att en utredning rörande Delsjöreservatets framtida nyttjande genomföres. Väsentligt är att utredningen genomföres med anlitande av all erforderlig expertis och i nära samband med berörda förvaltningar samt med Partille och Råda kommuner. Detta samråd synes förslagsvis kunna ske genom en särskild arbetsgrupp. I denna bör ingå representanter för bl. a. fastighetskontoret, gatukontoret, idrottsnämndens förvaltning och skogsnämnden, varjämte även Partille och Råda kommuner bör beredas möjlighet att utse representanter.

Med hänsyn bl. a. till att utredningen torde komma att påverkas av viktiga, ännu olösta planfrågor, bör enligt fastighetskontorets mening densamma genomföras under byggnadsnämndens ledning.

Beträffande den framtida förvaltningen av Delsjöreservatet föreslår kontoret, att denna fråga tages upp till behandling när utredningen slutförts.

Hemställes att fastighetsnämnden måtte besluta:

att med biläggande av ett exemplar av denna promemoria jämte remisshandlingarna i skrivelse till stadskollegiet meddela, att nämnden såsom eget yttrande i ärendet åberopar innehållet i promemorian.

Göteborg den 6 december 1966.

OSCAR HANSSON

Ivar Johanson

Stor-Göteborgs samarbetskommitté

Till Göteborgs stadskollegium

Med resolution den 26 januari 1967 har Göteborgs stadskollegium hemställt om Stor-Göteborgs samarbetskommittés yttrande över ifrågasatt planläggning av Delsjöreservatets nyttjande och förvaltning för friluftsändamål.

I ärendet har kanslichefen Karl-Erik Jonsson avgivit ett den 28 mars 1967 dagtecknat utlåtande.

Med återställande av remisshandlingarna får Stor-Göteborgs samarbetskommitté härmed såsom eget yttrande i ärendet åberopa innehållet i kanslichefens Karl-Erik Jonssons ovannämnda utlåtande.

Göteborg den 28 mars 1967.

På Stor-Göteborgs samarbetskommittés vägnar:

ERIK JOHANNESSON

Bertil Ådahl

Till Stor-Göteborgs samarbetskommitté, Göteborg

Göteborgs stadskollegium har med resolution av den 2 juni 1967 hemställt om Stor-Göteborgs samarbetskommittés yttrande över ifrågasatt planering av Delsjöreservatets nyttjande och förvaltning för friluftsändamål. Kansliet får med anledning härav framföra följande:

Delsjöreservatet gränsar till Kåsjöområdet och är en del av ett sammanhängande strövområde, beläget inom Göteborgs stad, Partille och Råda kommuner. En översiktlig planläggning av området är därför en interkommunal fråga som samarbetskommittén enligt samarbetsavtalet bör handlägga. Kommittén kan härvid begränsa sig till en översiktlig skiss, som samordnar de olika kommun- och regionintressena och arbetet kan utföras i internt samråd med berörda kommuner. Planläggningen av såväl Delsjön—Kåsjönområdet som övriga reservat inom regionen kan anses omfattas av kommitténs beslut av den 4 juni 1965, § 28, varvid uppdrag lämnades åt kansliet och särskilt tillsatt utredningsgrupp, att i samarbete med länsarkitekterna i berörda län och intresseorganisationer inom natur- och landskapsvårdens område, verkställa en regional fritidsutredning. I utredningsgruppen ingår bl. a. kommunalrådet Torsten Henrikson och idrottsdirektör Roland Jerneryd, Göteborg och fastighetschef Harald Åberg, Partille. Vid utarbetande av ifrågavarande planskiss bör förslagsvis utredningsgruppen utökas med stadsarkitekt Knut von Geijer, Partille, kommunaldirektör Åke Magnusson, Råda och generalplanechef Axel Lund, Göteborg. Utredningsgruppen bör förslagsvis anlita arkitekt Ingegärd Ågren, GAKO, som planutredare och rådgöra med professor Per Friberg, Lund i landskapsvårdande frågor.

Den översiktliga planläggningen bör följas av detaljplanläggning som föreslås ombesörjas av respektive kommuner. Samarbetskommittén kan härvid medverka för koordinering av planerna.

Göteborg den 28 mars 1967.

KARL-ERIK JONSSON